

Plan van aanpak ondermijning Gemeente Papendrecht 2024 – 2026

Inleiding

In 2018 is door het Regionaal Informatie en Expertisecentrum (RIEC) Rotterdam¹ het 'Integraal Ondermijningsbeeld gemeente Papendrecht 2018' opgesteld. Dit rapport geeft een beeld van de problematiek van ondermijning binnen de gemeente Papendrecht. Na het verschijnen van dit rapport heeft de aanpak van ondermijning in de gemeente een stevige impuls gekregen met het vaststellen van een plan van aanpak voor de jaren 2020 en 2021. Vanwege de coronapandemie zijn een aantal onderdelen van de voorgenomen aanpak niet (volledig) uitgevoerd en is de planperiode verlengd tot en met 2022. Na evaluatie van de aanpak in 2022 besloot de gemeenteraad structureel budget voor de aanpak van ondermijning beschikbaar te stellen en ook (de aanpak van) ondermijning opnieuw tot prioriteit te benoemen in het integraal veiligheidsbeleid van de gemeente Papendrecht². In april 2023 is een gemeentelijke procesregisseur aangesteld. Vooruitlopend op dit plan van aanpak voerden diverse partners onder leiding van de regisseur integrale controles uit en zijn signalen van (mogelijke) ondermijning opgepakt en waar nodig is handhaving ingezet. Ook het opstellen van een nieuw plan van aanpak behoort tot de taak van de procesregisseur, het nu voorliggende plan is daarvan het resultaat.

Opzet

Het plan dat nu voorligt bestaat uit twee delen: een beleidsmatig (vast) deel en een operationeel deel dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Het eerste deel beschrijft onder meer de gemeentelijke ambitie in de ondermijningsaanpak aan de hand van de leidraad 'Piramide naar een fitte gemeente' (hier wordt later verder op ingegaan) en de doelen die de gemeente in dat kader nastreeft. Ook wordt inzicht gegeven in de lokale en regionale organisatiestructuur van de aanpak van ondermijning. Het tweede deel van het plan betreft het operationele uitvoeringsplan/activiteitenplan. Dit deel bevat de verschillende concrete, operationele activiteiten die bijdragen aan het bereiken van de ambitie.

Beleid aanpak ondermijning

Wat is ondermijning? Het is lastig om af te bakenen wat nou wel of niet onder ondermijning valt. Er is daarom ook geen definitie te geven waarover iedereen het eens is. Waar iedereen het wél over eens is, is dat ondermijning gaat over criminaliteit waarbij criminelen de diensten van de 'gewone' samenleving gebruiken voor hun eigen, criminele, doeleinden. Dat zorgt voor een verweving van de onderwereld met de bovenwereld waardoor de grens tussen wat wel en geen criminaliteit is minder duidelijk wordt. Crimineel geld wordt in de bovenwereld gepompt, bijvoorbeeld door het (op)kopen van onroerend goed en het ontwikkelen van onroerend goed-projecten. Ook starten criminelen met crimineel geld 'bedrijven' op waarmee het legale bedrijfsleven niet kan concurreren. Denk aan belwinkels, kapsalons en pizzeria's die alleen op papier geld verdienen en gebruikt worden om geld wit te wassen. Dit zijn slechts een aantal voorbeelden van ondermijning. Een gevaar van ondermijning is dat de omgeving minder leefbaar wordt en inwoners zich minder veilig voelen en minder veilig zijn, waarbij uiteindelijk, als niets ondernomen wordt, de onderwereld de overhand krijgt en een aantrekkelijk alternatief gaat vormen voor met name jongere inwoners die snel geld willen verdienen.

De aanpak van ondermijning is al lang geen exclusieve taak meer van alleen politie en het Openbaar Ministerie (OM). Een effectieve aanpak vraagt om een georganiseerde overheid die alle middelen en instrumenten inzet die tot haar beschikking staan. De aanpak van georganiseerde misdaad is primair de taak van opsporingsdiensten zoals de politie. Maar het reduceren van de ondermijnende gevolgen

1) Het RIEC ondersteunt partners bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Met als doel samenwerking te stimuleren en de overheid en maatschappij weerbaarder te maken om zo ondermijning tegen te gaan.

2) Op 2 februari 2023 heeft de gemeenteraad het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 vastgesteld, naast ondermijning zijn verkeersveiligheid en integrale wijkaanpak als prioriteit aangemerkt.

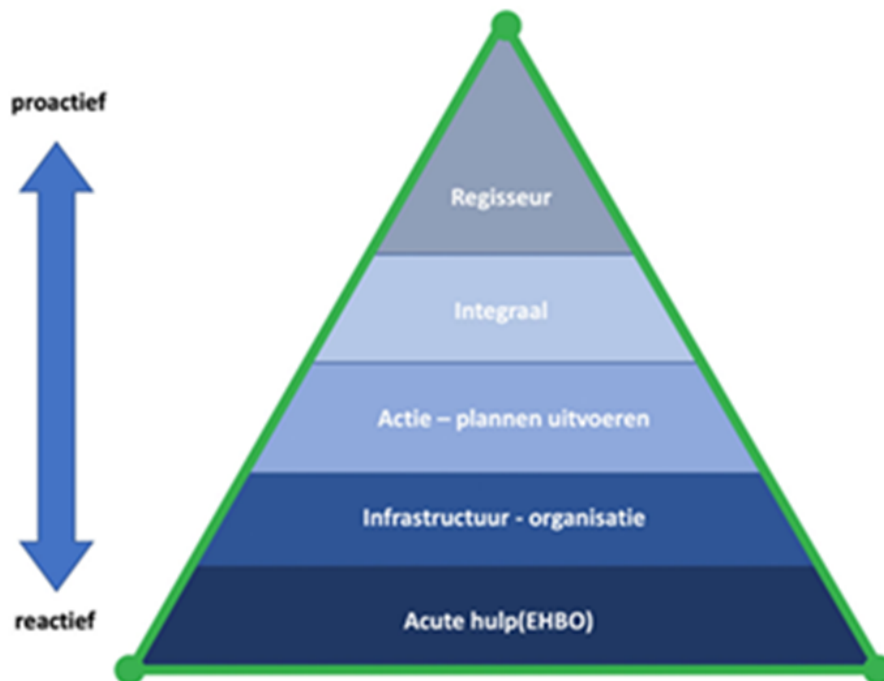
is met name de taak van het openbaar bestuur. Zij heeft dan ook een grote rol bij de aanpak van ondermijning. De burgemeester is namelijk verantwoordelijk voor het waarborgen van de veiligheid en integriteit van de samenleving en dus voor het voorkomen en terugdringen van een gunstige voedingsbodem voor georganiseerde misdaad. Daarnaast kan de gemeente een belangrijke facilitator zijn voor de onderwereld door o.a. het afgeven van vergunningen, ontheffingen en subsidies. De gemeente kan door regelgeving ervoor zorgen dat het de onderwereld moeilijker wordt gemaakt om de gemeente nog als doorgeefluik te gebruiken. Zij kan bijvoorbeeld een Bibob toets uitvoeren of de voorwaarde stellen dat een aanvrager van goed levensgedrag moet zijn. Dit komt er op neer dat het verleden en de financiële situatie van de aanvrager wordt bekeken en bij onduidelijkheden en vermoedens van ondermijning de vergunning kan worden geweigerd. Ook heeft de gemeente een belangrijke toezichhoudende taak en kan interventies plegen zoals het sluiten van een pand vanwege drugs. Door deze grote rol hebben de partners de burgemeester ook de 'kartrekkersrol' gegeven in de strijd tegen ondermijning.

Ambitie

'Samen voor een eerlijk Papendrecht'

De gemeente Papendrecht wil optimaal weerbaar zijn (en blijven) tegen ondermijning. Dit betekent dat in samenwerking met partners alle aspecten die horen bij het voorkomen en bestrijden van ondermijning worden beheerst en dat ondermijnende criminaliteit niet wordt gefaciliteerd.

Het RIEC heeft een model ontwikkeld waarin aan de hand van verschillende treden de fasen zijn weergegeven die een gemeente moet doorlopen om optimaal weerbaar te worden (en te blijven) tegen ondermijning, de zgn. 'Piramide naar een fitte gemeente'

In Papendrecht is dit model de leidraad voor het beleid in de aanpak van ondermijning. De ambitie van de gemeente Papendrecht valt samen met (het bereiken van) de top van de piramide (trede 5: regisseur).

De vijf treden van de piramide zijn:

Trede 1 Acute hulp/ EHBO

In deze fase is de gemeente nog niet bezig met het onderwerp ondermijning. Er zijn nog geen tijd en middelen vrij gemaakt voor een medewerker om er mee bezig te zijn. Dit resulteert in afwezigheid van beleid op ondermijning. Op het onderwerp is veel hulp nodig vanuit het RIEC, de gemeente is alleen reactief met casuïstiek bezig.

Trede 2 Beperkte infrastructuur en organisatie

In deze (richtende) fase wordt ervoor gezorgd dat de neuzen dezelfde kant op (gaan) staan, ondermijning raakt namelijk de gehele ambtelijke organisatie. Er wordt gezorgd voor awareness bij de ambtelijke top, burgemeester, teamleiders en handhavers. Het onderwerp is beleidsmatig ondergebracht bij één (of enkele) medewerker(s) en de burgemeester.

Trede 3 Inrichting van de organisatie en uitvoeren actieplannen

De organisatie wordt verder ingericht. De ambtelijke top, college en gemeenteraad hebben zich gecommitteerd aan het onderwerp ondermijning. De gemeente is bezig met het opstellen van een actieplan voor de aanpak van ondermijning. Er wordt een aanzet gegeven tot het inrichten van een Lokaal Informatie Overleg (LIO).

Trede 4 Integraal en netwerkend

In de vierde fase is een gemeente grotendeels zelfvoorzienend. Gemeenten zijn zelf in staat om bij signalen de informatie te verzamelen. Ambtenaren zijn getraind in het herkennen van signalen. Er is een LIO ingericht. De gemeente zet de eerste stappen in externe communicatie over ondermijning en stimuleert daarmee de maatschappelijke bewustwording, zowel bij inwoners en bedrijven als bij maatschappelijke partners.

Trede 5 Regisseur

In deze fase beheerst de gemeente alle aspecten die horen bij het voorkomen en bestrijden van ondermijning. Het RIEC heeft een belangrijke rol als wettelijke basis voor de samenwerking en fungeert als adviseur/ klankbord. Daarnaast is het RIEC samen met het LIEC een belangrijke aanjager voor nieuwe methoden en werkwijzen in de aanpak van ondermijning.

Op dit moment bevindt de gemeentelijke aanpak van ondermijning zich op trede 4. Het feit dat er structureel budget beschikbaar is gesteld voor de aanpak van ondermijning zorgt ervoor dat de voortgang van de aanpak is geborgd en maakt het mogelijk om door te groeien naar het niveau van regisseur (trede 5).

Naast deze groei naar het beheersen van alle aspecten van de aanpak van ondermijning is het vasthouden van al eerder behaalde resultaten op het gebied van bijvoorbeeld intern en extern bewustzijn van groot belang. Focus houden op het belang van de aanpak van ondermijning is en blijft een uitdaging. Dit betekent dat naast activiteiten die zien op de doorgroei naar het niveau van regisseur ook altijd basiswerkzaamheden moeten worden verricht om het niveau van de aanpak op peil te houden.

Doelen

De ambitie is om alle aspecten die horen bij de aanpak van ondermijning te beheersen. Deze ambitie wordt bereikt langs een aantal lijnen die samen met partners in de volgende (strategische) doelen zijn uitgewerkt:

Bewustzijn van ondermijning en het willen aanpakken

Ondermijning is een moeilijk te grijpen fenomeen. Ondermijning is niet altijd zichtbaar, maar speelt zich vaak wel binnen het dagelijkse leven af. Onbekendheid met (signalen van) ondermijning en de schadelijke effecten ervan stellen de gemeente en haar partners voor de uitdaging om het bewustzijn en de kennis over ondermijning op peil te krijgen en te houden. Dit geldt zowel intern (gericht op de eigen organisatie) als naar buiten toe, naar ondernemers, inwoners en maatschappelijke partners. Blijvend wordt aandacht besteed aan het onderwerp ondermijning. Daarmee wordt niet alleen bewustzijn gerealiseerd maar ook draagvlak voor de aanpak. Dit is eens te meer van belang omdat een gedegen aanpak van ondermijning om een (zeer) lange adem vraagt. Ondermijningsstructuren en de maatschappelijke gevolgen daarvan nestelen zich gedurende jaren sluipenderwijs in de maatschappij en deze verwevenheid is niet snel en eenvoudig aan te pakken of op te lossen.

Weerbaar zijn tegen ondermijning

Naast het bewustzijn over ondermijning en het belang van de aanpak ervan is het belangrijk dat Papendrecht weerbaar is tegen ondermijning en ook de verleiding van (al dan niet bewuste) deelname aan ondermijnende activiteiten kan weerstaan. Dit betekent niet alleen dat de gemeente zelf moet beschikken over passende en actuele instrumenten om barrières op te werpen tegen ondermijning, maar ook dat inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen daarin ondersteund worden en dat (handelings-)perspectief wordt geboden. Dit wordt gedaan vanuit de gemeentelijke taken en samen met andere instanties zoals bijvoorbeeld brancheorganisaties en Woonkracht 10.

De informatiepositie over ondermijning is op orde

Eén van de kenmerken van ondermijning is dat deze vorm van criminaliteit veelal onzichtbaar is. Er wordt geen aangifte gedaan van ondermijning in tegenstelling tot andere vormen van criminaliteit. Informatie over ondermijning moet actief naar de gemeente worden gehaald. Dat wordt gedaan door bijvoorbeeld onderzoek te (laten) doen en analyses te maken (met de partners) van de ter beschikking staande data. Maar ook door de eigen organisatie, inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners signalen van ondermijning die wel zichtbaar zijn, te leren herkennen en te laten melden.

De samenwerking met interne en externe partners is op orde

Ondermijning trekt zich niets aan van beleidsgrenzen of gemeentegrenzen. Dit betekent dat de aanpak multidisciplinair en in een voorkomend geval ook gemeentegrensoverschrijdend moet zijn. Door samen te werken en gebruik te maken van de verschillende bevoegdheden van de partners heeft de aanpak meer kans van slagen. Er zijn interne en externe partners in de aanpak. Intern zijn er bijvoorbeeld de vergunningverleners, toezichthouders, boa's, baliemedewerkers en medewerkers economische zaken die op het vlak van ondermijning een belangrijke rol vervullen. Extern werkt de gemeente samen met diverse instanties zoals de Omgevingsdienst, Sociale Dienst Drechtsteden, politie enz. Samenwerken gaat niet vanzelf, de randvoorwaarden moeten goed zijn ingevuld. Dit betekent dat informatie moet kunnen worden gedeeld en dat er voldoende capaciteit en kennis moet zijn. Partners moeten elkaar weten te vinden en elkaar vertrouwen. Vanwege het feit dat de capaciteit altijd kleiner is dan het aanbod aan zaken is het belangrijk dat er in goed overleg keuzes worden gemaakt, zowel lokaal als regionaal. De gemeente investeert blijvend in een goede samenwerking en blijft met partners werken aan manieren waarop als één overheid in gezamenlijkheid ondermijning aangepakt kan worden.

Samen met de partners de schadelijke effecten van ondermijning bestrijden

Hoewel de schadelijke effecten van ondermijning minder zichtbaar zijn dan die van de klassieke criminaliteit, zijn deze er wel degelijk. Zoals eerder aangegeven zorgt ondermijning voor oneerlijke concurrentie waarbij de legale ondernemer het nakijken heeft, ook tast het de leefbaarheid en veiligheid aan in de gemeente. Het houden van toezicht, uitvoeren van controles en het toepassen van handhaving zijn een belangrijk element in de aanpak. Naast het feit dat daarmee ondermijning wordt aangepakt heeft het ook een preventieve werking.

Flankerend beleid

De aanpak van ondermijning in de gemeente staat niet op zichzelf maar speelt zich af in een bredere context. Het is van belang om deze context te schetsen voor een beter begrip van de taak waar de gemeente voor staat. Bij de aanpak van ondermijning in de gemeente spelen zowel landelijke als regionaal opererende partijen een rol. De landelijke en regionale doelen op ondermijning werken door in de lokale aanpak waarbij de gemeente de regie heeft over de aanpak van lokale aandachtspunten.

Landelijk beleid

De landelijke aanpak richt zich met name op de drugsindustrie. Deze vorm van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit trekt volgens het kabinet verwoestende sporen door de samenleving:

"...Een omvangrijke drugsindustrie brengt ernstige schade toe aan onze economie, de leefbaarheid in onze wijken, het milieu en onze gezondheid. De onderwereld bedreigt de maatschappelijke orde, ook letterlijk: regelmatig wordt onze samenleving opgeschrikt door ernstige bedreigingen en geweld tegen politici, bestuurders, advocaten, ondernemers en journalisten..."

De gezamenlijke ambitie van alle betrokken partners is om vanuit een samenhangende aanpak de zware georganiseerde criminaliteit van alle kanten in te sluiten. Voorkomen, verstoren, bestraffen en beschermen is het devies. Deze vier hoofdthema's staan centraal³.

Regionaal beleid

Strategische agenda Politie eenheid Rotterdam 2023-2026

De ontwikkeling van de opsporing en aanpak van ondermijning en drugscriminaliteit is een strategisch thema voor de politie in de komende jaren. De grootste zorg van de politie betreft de dreiging die uitgaat van criminele groepen die zich bezighouden met de productie, handel en smokkel van hard- en softdrugs. Door het vele geld dat met deze criminaliteit verdiend wordt, in combinatie met toegang tot zware geweldsmiddelen, verwerven deze criminelen ongewenste invloed in wijken, bedrijven en maatschappelijke sectoren. De politie richt zich in het kader van ondermijning op het realiseren van een samenhangende aanpak (betekenisvol (af)handelen in het moment samen met partners), het aanpakken en opwerpen van barrières in de haven en het achterland en het vertalen van inzichten zoals crimescript(s) naar een effectieve aanpak. Verder zet de politie een eerste stap naar een maatschappelijke afwijzing van drugsgebruik.

Versterkingsplan aanpak van ondermijning in de RIEC-regio Rotterdam 2023 e.v.

Met de structurele investeringen vanuit het Rijk, wil de regio Rotterdam de huidige inspanningen voortzetten en verrijken met succesvolle methodes. Het tot nu toe opgebouwde inzicht is vertaald naar een integraal en concreet plan voor de komende 10 jaar en volgende. Het ultieme doel is om brede maatschappelijke weerbaarheid te bevorderen tegen drugscriminelen en hun negatieve invloed op de samenleving. De regio Rotterdam wil dit doen door: het verstoren van criminele netwerken, het wegnemen van gelegenheidsstructuren, het bieden van tegenwicht aan de financiële aantrekkelijkheid van het crimineel handelen en het aanpakken van normvervaging. De focus ligt op dit moment bij de cocaïnehandel omdat dit de voornaamste oorzaak is van de huidige vergaande ondermijnende effecten binnen de Regio Rotterdam en daarbuiten. Daarnaast is er ook aandacht voor andere vormen van ondermijnende criminaliteit. Momenteel wordt onder regie van het Bureau RIEC door de RIEC-partners (waar ook de gemeenten onderdeel van uit maken) een Meerjarenplan 2024-2026 voor de regio Rotterdam ontwikkeld. Dit kan invloed hebben op de focus binnen de gemeente.

Regionale prioriteiten Districtelijk Veiligheidsoverleg (DVO)

Op 18 november 2021 benoemde de leden van het DVO Zuid-Holland-Zuid twee thema's – watergebonden locaties en bedrijventerreinen⁴ – als focuspunten in 2022 en 2023 voor het district. Verschillende veiligheidspartners concluderen in de aanpak van ondermijning dat deze twee thema's een rode draad vormen binnen het district. Enerzijds omdat er concrete signalen bekend zijn van ondermijning op deze locaties en anderzijds omdat het blinde vlekken zijn die kwetsbaar zijn voor ondermijning. Deze twee thema's worden nu geëvalueerd en (indien nodig) bijgesteld.

Organisatie van de aanpak

Bij de aanpak van ondermijning zijn veel partners betrokken. Eén van de belangrijkste samenwerkingsverbanden voor de gemeente Papendrecht in de aanpak van ondermijning is het RIEC-samenwerkingsverband. De partners binnen het RIEC trekken op verschillende niveaus (strategisch, tactisch en operationeel) samen op en haken daarnaast (zo nodig) extra partners aan bij lokale casuïstiek.

Regionaal- Informatie en Expertise Centrum (RIEC)

Het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) Rotterdam is een samenwerkingsverband met:

- De gemeenten in de regio Rotterdam
- Politie
- Openbaar Ministerie (OM)
- Belastingdienst
- Fiscale Inlichtingen en opsporingsdienst (FIOD)
- Douane
- Koninklijke Marechaussee (Kmar)
- Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekering (UWV)

3) Rapportage aanpak ondermijnende criminaliteit – Kamerstuk 22 mei 2023

4) Binnen het thema bedrijventerreinen zijn automotive en opslagboxen als specifiek aandachtspunt benoemd. Deze vallen in negatieve zin op in de analyses van bedrijventerreinen in de regio.

- Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA)
- Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)
- Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)
- Provincie Zuid-Holland

Het RIEC ondersteunt de integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit. Hoofddoel is het tegengaan (voorkomen en bestrijden) van de ondermijnende effecten van georganiseerde criminaliteit en het weerbaar maken van de overheid, andere partners en de samenleving als geheel tegen ondermijnende invloeden. Het RIEC Rotterdam is georganiseerd als een netwerk en bestaat feitelijk uit alle partners die hierin samenwerken. Het samenwerkingsverband wordt ondersteund door het bureau RIEC. Binnen het RIEC is een groot aantal verschillende clusters⁵ georganiseerd met ieder hun eigen specialisme. Dat varieert van integraal afpakken tot het aanpakken van malafide verhuur. Een voorbeeld van een cluster waar de gemeente Papendrecht gebruik van maakt, is het Regionaal Operationeel Bestuurlijk Team (ROBT). Dit is een team met toezichthouders dat flexibel inzetbaar is in de regio. Het ROBT ondersteunt en adviseert op verzoek gemeenten bij het inzetten van integrale controles, toezicht en handhaving, op het gebied van ondermijning.

Overige partners

Naast de partners uit het RIEC-samenwerkingsverband zijn er ook andere partijen die participeren in de aanpak van ondermijning. In het Lokaal Informatieoverleg (LIO) dat periodiek plaatsvindt onder voorzitterschap van de gemeentelijke procesregisseur, neemt naast een aantal vertegenwoordigers van gemeentelijke teams ook een aantal externe partners deel (politie, RIEC, Sociale Dienst Drechtsteden, Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid).

In dit overleg worden mogelijke signalen van ondermijning besproken, verrijkt en waar mogelijk verder opgewerkt naar een casus. Het idee achter een lokaal informatieoverleg is dat losse, op zichzelf weinig zeggende stukjes informatie, door het samenbrengen en bespreken ervan kunnen leiden tot bruikbare informatie en kennis. Tijdens het overleg wordt bepaald welke vervolgstappen nodig zijn (bijvoorbeeld een controle).

Naast het LIO werken we ook samen met andere (lokale) partners zoals Woonkracht10, Sterk Papendrecht, Stedin, het Platform Veilig Ondernemen en het Keurmerk Veilig Ondernemen. We nemen onze partners nadrukkelijk mee in bewustwordingscampagnes en trainingen voor het herkennen en signaleren van ondermijning en zij maken op hun beurt melding van signalen van ondermijning.

Samenwerking Drechtsteden Buiten

Door samen te werken met omliggende gemeenten wordt een gezamenlijk front gecreëerd tegen ondermijnende criminaliteit, wordt de slagkracht vergroot en wordt een waterbedeffect zoveel mogelijk voorkomen. Aangezien de gemeenten verschillende start-/basisniveaus hebben en de haalbaarheid om een financiële bijdrage te leveren verschilt, is er een samenwerking ingericht die twee sporen kent. Het eerste spoor betreft een intensieve samenwerking tussen de adviseurs van de vijf gemeenten die gezamenlijk werken aan onder andere een uniforme aanpak, instrumentarium, trainingen en analyses. En daarnaast een Bestuurlijk Interventieteam (BIT). Het BIT pakt taken op die in de ondermijningsaanpak van Papendrecht al eerder lokaal zijn ingeregeld, zoals het omzetten van lokale signalen in controles en het opstarten van de bestuursrechtelijke handhaving. Omdat er op dit moment geen sprake is van een substantiële meerwaarde door het BIT is ervoor gekozen om vooralsnog niet deel te nemen. Papendrecht sluit wél aan bij grootschalige controles die worden georganiseerd door het BIT.

Verantwoording

Verantwoording afleggen over de effecten van de aanpak van ondermijning is en blijft een uitdaging. Het gaat veelal over onzichtbare criminaliteit waarvan de omvang niet duidelijk is. Omdat de omvang en reikwijdte van ondermijning in Papendrecht niet te kwantificeren is, is het moeilijk, zo niet onmogelijk, om meetbare doelen in relatie tot de afname van ondermijning te geven. Wat wél kan, is aangeven welke activiteiten zijn gedaan en daarnaast gebruikmaken van de principes van de methodiek 'Rijker verantwoord'.

5) Vanuit het RIEC zijn verschillende samenwerkingsverbanden/clusters. Binnen deze clusters is aandacht voor verschillende thema's zoals integraal afpakken, vastgoedfraude, Publiek Private Samenwerking, het uitvoeren van fenomeenonderzoeken en begeleiding bij integrale controles door het Regionaal Operationeel Bestuurlijk Team (ROBT).

Jaarlijks wordt een terugkoppeling gegeven over meetbare doelen zoals de hoeveelheid controles die zijn uitgevoerd, het aantal binnengekomen Meld Misdaad Anoniem (MMA) meldingen dat opvolging krijgt, welke activiteiten zijn verricht om de bewustwording te versterken etc. Deze zaken vertellen een deel van het verhaal, maar laten niet zien wat het daadwerkelijke effect is van de aanpak in Papendrecht. Zo laat het niet zien dat door de aanpak bepaalde bestuurlijke maatregelen niet getroffen hoefden te worden omdat Papendrecht onaantrekkelijk is geworden om bepaalde activiteiten uit te voeren. Naast deze 'harde' cijfers is het wenselijk om op een andere manier verantwoording af te leggen aan de maatschappij over de aanpak van ondermijning. Als aanvulling op bestaande wijzen van verantwoording is binnen de politie de methode 'Rijker verantwoordden' ontwikkeld.

Rijker verantwoordden

De laatste jaren is er in toenemende mate aandacht gekomen voor het belang van een andere, rijkere verantwoording van de aanpak van criminaliteit⁶. De ambitie om op een andere manier verantwoording te gaan afleggen komt deels voort uit ontevredenheid over de dominantie van cijfermatige verantwoording over criminaliteitsfenomenen omdat criminaliteitscijfers slechts een deel van het verhaal vertellen en soms zelfs een vertekend beeld geven. Het verhaal achter de cijfers, de duiding is minimaal net zo belangrijk en soms zelfs belangrijker dan de cijfers zelf. Het is belangrijk om dat verhaal te vertellen en mee te nemen bij de verantwoording. Zowel de politiek-bestuurlijke verantwoording (intern) als de maatschappelijke verantwoording (extern).

Bij de aanpak van ondermijning zijn veel verschillende partijen betrokken. De bijdrage van de ene partij kan niet los worden gezien van de bijdrage van een andere partij. Een voorbeeld is de inzet van boa's bij adrescontroles. Ook als er niks mis is met de inschrijving in het BRP kunnen dergelijke controles wél waardevolle informatie opleveren die van groot belang kan zijn bij de aanpak van bijvoorbeeld mensenhandel. De harde cijfers alleen schieten daarom dan ook vaak te kort en doen geen recht aan de complexiteit van de problematiek. Er wordt daarom naast aandacht voor de 'harde' cijfers die jaarlijkse kunnen worden gegeven ook aandacht zijn voor 'rijker verantwoordden' om daarmee een completer beeld te geven van het effect van de aanpak.

Activiteitenplanning 2024

Zoals aangegeven in de inleiding bestaat het voorliggende plan uit twee delen. Uit het eerste beleidsdeel van het plan vloeit onderstaande activiteitenplanning voort. De activiteitenplanning bestaat zowel uit vaste, doorlopende elementen als uit specifieke elementen afhankelijk van de lokale en regionale thema's. Deze elementen worden jaarlijks geactualiseerd.

Regie op acties

Alle acties worden geïnitieerd en gemonitord door de regisseur ondermijning. Het uitvoeren van de acties gebeurt veelal in samenwerking met verschillende partners zoals hieronder in de activiteitenplanning is weergegeven.

Bewust zijn van ondermijning en het willen aanpakken

Wat	Toelichting	Actie
Opstellen nieuw communicatieplan	In het communicatieplan wordt een strategie gekozen hoe de weerbaarheid van het bestuur, de ambtelijke organisatie en de maatschappij kan worden vergroot. Daarnaast wordt een hogere meldingsbereidheid beoogd.	- Opstellen en uitvoering geven aan nieuw communicatieplan met bijbehorende jaarkalender.
Weerbaarder maken van jongeren	Steeds vaker raken kwetsbare jongeren betrokken bij zware vormen van criminaliteit. Ook in Papendrecht wonen jongeren die een verhoogd risico lopen om in de criminaliteit te raken.	- Met ondersteuning vanuit het RIEC onderzoeken hoe de aanpak van jonge aanwas kan worden vormgegeven. - Ondermijning onder de aandacht brengen bij scholen. - Ondermijning agenderen bij het jongerenoverlastoverleg (JOOP).
Uitvoering geven aan Veilig Publieke Taak (VPT)	De afgelopen jaren heeft het onderwerp Veilig Publieke Taak (VPT) steeds meer aandacht gekregen bij gemeenten. Ook Papendrecht zet in op de aanpak daarvan. Het VPT-	- In voorkomende gevallen werken conform protocol VPT.

6) Zie bijvoorbeeld 'Rijker verantwoordden met regie, verantwoording over politiewerk in een politiek-bestuurlijke context' van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur uit 2020, isbn nummer 978-90-831088-2-7

	beleid van Papendrecht is in september 2021 geactualiseerd.	-	Monitoren VPT en bij nieuwe ontwikkelingen (zoals VOG-P) de betrokken afdeling hierop wijzen.
Structureel trainen medewerkers	De medewerkers zijn de oren en ogen van de gemeente. Zij kunnen veel signalen van ondermijning opvangen tijdens hun reguliere werkzaamheden. Van belang is dat zij weten waar ze op moeten letten en waar zij evt. signalen kunnen melden	- - -	Informatiefolder toevoegen in welkomstpakket nieuwe medewerkers. Basistraining voor iedere nieuwe medewerker; onderzoeken of e-learning een mogelijkheid is. Jaarlijks een specifieke signaleringstraining voor bepaalde groep medewerkers.
Informereren inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners	Een andere belangrijke informatiebron zijn inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Het is van belang dat zij weten wat ondermijning is, waarom het belangrijk is te melden, waar ze op kunnen letten en waar zij dit vervolgens kunnen melden.	- - - - - -	Bij welkomstpakket nieuwe bedrijven, informatieflyer over ondermijning meesturen. In de ondernemers nieuwsbrief items over ondermijning plaatsen. Spreken over ondermijning bij Ondernemersvereniging Papendrecht (OVP). In week van de Veiligheid/veiligheidsdag ondermijning als item opnemen. Inventariseren waar bij de ondernemers behoefte aan is op het gebied van de aanpak van ondermijning en daarop mogelijkheden verkennen/uitvoeren. Ontwikkelen en actief inzetten van signaalkaarten om bewustwording en meldingsbereidheid te vergroten.
Voorkomen criminele inmenging in sportverenigingen	In de afgelopen jaren zijn er landelijk verschillende signalen verschenen over de criminele inmenging bij amateursportverenigingen. Er doen zich situaties voor waarbij personen gelinkt aan georganiseerde criminaliteit een rol of taak innemen bij een sportvereniging als bestuurder, vrijwilliger, betaalde kracht, donateur of sponsor en daarbij invloed uitoefenen op normen, waarden, beleid en veiligheid van de club. Ook komen ze in positie om crimineel verworven geld in te brengen of de vereniging te misbruiken bij uitvoering van criminele activiteiten. In Papendrecht zijn relatief veel sportverenigingen gevestigd. Het is dan ook belangrijk om hen weerbaar te maken tegen deze invloeden.	- -	Signaal- en interventiekaart delen met betrokken collega's (in positie brengen). Inzetten op preventie zoals het verzorgen van een voorlichting.
Meldingsbereidheid verhogen	Uit onderzoek blijkt dat mensen overtuigd moeten zijn dat het echt een signaal van ondermijning is voordat ze gaan melden. De drempel om te melden is over het algemeen vrij hoog. Aan de gemeente de taak om de melder ervan te overtuigen dat deze over het ontbrekende puzzelstukje kan beschikken dat het grotere plaatje compleet maakt.	- -	Regelmatig communiceren zowel intern als extern welke meldpunten er zijn, hoe deze werken en wanneer je van welke gebruik maakt. Onderzoeken op welke laagdrempelige manier met inwoners in contact getreden kan worden (bijv. via de integrale wijkaanpak, wijkgericht werken). Landelijke ontwikkelingen volgen over vergroten meldingsbereidheid en passen deze waar mogelijk toe in Papendrecht.
Weerbaar zijn tegen ondermijning			
Wat	Toelichting	Actie	
Zorgen dat het gemeentelijk beleid op orde is en wordt toegepast	Het gemeentelijk beleid is een belangrijk juridisch instrument in de aanpak van ondermijning. Zo kan de gemeente een pand, gebied of branche aanwijzen als vergunningplichtig, een Bibob-toets uitvoeren of een pand sluiten bij een drugsvondst. Om een waterbedeffect te voorkomen is in door het RIEC een handreiking opgesteld gericht op een aantal APV-artikelen die helpen in de bestrijding van ondermijning. Gemeente Papendrecht heeft haar APV hierop aangepast en is op deze manier in lijn met de regio waardoor een waterbedeffect wordt voorkomen.	- - -	Regelmatig communiceren zowel intern als extern welke meldpunten er zijn, hoe deze werken en wanneer je van welke gebruik maakt. Onderzoeken op welke laagdrempelige manier met inwoners in contact getreden kan worden (bijv. via de integrale wijkaanpak, wijkgericht werken). Landelijke ontwikkelingen volgen over vergroten meldingsbereidheid en passen deze waar mogelijk toe in Papendrecht.
Verder vormgeven rol sleutelfiguren	Binnen ieder team in de gemeente is een medewerker een zgn. sleutelfiguur, d.w.z. deze medewerker is een soort ambassadeur op het gebied van ondermijning. Het is de bedoeling dat zo de gehele organisatie gevoel krijgt bij het thema. Deze sleutelfiguur dient zowel informatie over ondermijning over te brengen als signalen of wensen op te halen en door te geven aan de regisseur ondermijning.	- -	Sessie/training organiseren. Monitoren dat ieder team een sleutelfiguur heeft
Jachthaven	Uit onderzoek blijkt dat jachthavens kwetsbaar zijn voor ondermijning. Het is dan ook van belang om in de jachthaven een aantal barrières op te werpen en haar zo weerbaarder te maken tegen ondermijnende criminaliteit.	- -	Contact met havenmeester intensiveren. Verkennen mogelijkheden vaarsurveillance politie.

		-	Verkennen mogelijkheden instellen nachtregister jachthaven.
		-	Inzet van escapeboot ondermijning in jachthaven.
Aansluiting bij integrale wijkaanpak realiseren	In het integraal veiligheidsplan 2023-2026 is de integrale wijkaanpak als prioriteit aangemerkt (evenals ondermijning). Op het moment dat er met een integraal team wordt gewerkt aan de leefbaarheid en veiligheid in de wijk is het belangrijk dat signalen van ondermijning worden opgepikt en gemeld vanuit het integrale team.	-	Contact leggen met projectleider integrale wijkaanpak en afspraken maken over de samenwerking.
		-	Training organiseren of anderszins werken aan bewustwording van de leden van het integraal wijkteam.
Weerbaarheidsscan RIEC	Aan de hand van de Piramide fitte gemeente wordt gemeten waar de gemeente staat op het gebied van weerbaarheid tegen ondermijning. Eind 2021 is deze meting voor het laatst gedaan. Gemeente Papendrecht was toen gestegen van fase 3 naar fase 4. In de tussentijd zijn een aantal stappen gezet om in de volgende fase terecht te komen. Het is van belang om deze meting volgend jaar nog eens te doen om te bekijken waar de gemeente dan staat en welke activiteiten moeten worden verricht om in de volgende fase te komen/te blijven.	-	Uitvoeren van weerbaarheidsscan.
		-	Op basis van uitkomst weerbaarheidsscan vervolgstappen bepalen.

1. De informatiepositie over ondermijning is op orde

Wat	Toelichting	Actie
Lokaal Informatie Overleg (LIO)	In het LIO worden mogelijke signalen van ondermijning besproken, verrijkt en waar mogelijk verder opgewerkt naar een casus. Tijdens het overleg worden de vervolgstappen bepaald.	- Maandelijks organiseren LIO. - Optimaliseren LIO (deelnemers, naast signalen bespreken ook actief kennis overdragen etc.).
Vastleggen informatie intern	In de gehele gemeentelijke organisatie is veel informatie te vinden dat bruikbaar is voor ondermijning. Het is van belang dat wordt gekeken hoe deze informatie beter vastgelegd kan worden en bij elkaar kan worden gelegd en mogelijk zelfs gekoppeld.	- Verkennen hoe eigen informatie beter kan worden ontsloten. - Onderzoek naar digitale oplossing voor informatiebeheer.
Data Protection Impact Assessment (DPIA)	Om te waarborgen dat de informatie op de juiste manier wordt verwerkt, wordt er een DPIA opgesteld. Aangezien de aanpak van ondermijning in ontwikkeling is, is het van belang om te blijven monitoren of de informatie uit de DPIA nog steeds overeenkomt met de werkelijkheid.	- DPIA en werkwijze ondermijning laten vaststellen door college. - Monitoren of DPIA en werkwijze overeenkomt met praktijk.
Deelnemen regionale bijeenkomsten	In de regio worden diverse (netwerk)bijeenkomsten in het kader van ondermijning georganiseerd.	- Aansluiten bij bijeenkomsten.
Vorbereiden driehoeks-overleg / deelname (RIEC) informatieoverleg	Aan de hand van actuele ontwikkelingen / casuïstiek bestuurder adviseren inzake (driehoeks/politie)overleg of (RIEC) informatieoverleg.	- Agenderen en voorbereiden ondermijningsonderwerpen / -casuïstiek
Meldpunten (Meld Misdaad Anoniem + interne mailbox)	Er zijn verschillende meldpunten waar signalen van ondermijning binnen kunnen komen in de gemeente. Deze meldpunten moeten dagelijks worden uitgelezen en zo snel mogelijk opvolging aan worden gegeven.	- Uitlezen meldpunten - Zorgdragen voor opvolging
Informatiepositie verbeteren op regionale prioriteiten (watergebonden locaties, automotivie, bedrijventerreinen)	Regionaal zijn er een aantal prioriteiten benoemd. Hierop wordt extra ingezet om de gemeentelijke informatiepositie te verbeteren om vervolgens een gerichte aanpak hierop te doen.	- Sessie risicomatrix bedrijventerreinen - Gerichte controles doen - Uitkomsten DRIOB[7] onderzoek automotivie toepassen
Ondermijningsanalyse Papendrecht 2024	Voorheen leverde het RIEC voor iedere gemeente een ondermijningsbeeld op. Het laatste ondermijningsbeeld dateert uit 2018. Het RIEC levert deze beelden niet langer op. Het is wenselijk om meer inzicht te krijgen in kwetsbaarheden zodat focuspunten beter bepaald kunnen worden.	- Analyse extern laten uitvoeren - Presenteren resultaten analyse portefeuillehouder en/of college - Op basis van analyse vervolgstappen bepalen (kwetsbare gebieden en/of branches)
Nieuwe bedrijven	De lijst met nieuwe bedrijven is een bron van informatie die verschillende inzichten kan geven. Deze scannen op locatie of branche kan interessant zijn i.h.k.v. ondermijning.	- Scannen door 4-wekelijkse lijst nieuwe bedrijven (bijv. op branche). - Samenwerking met bedrijfscontactfunctionarissen onderhouden en verder verkennen van mogelijkheden.
Inzet data-analist	In gezamenlijkheid met Maatschappelijke Ontwikkeling (MO) wordt een data-analist aangesteld om o.a. analyses op het vlak van ondermijning te kunnen verrichten.	- Aanstellen van data-analist. - Mede op basis van het ondermijningsbeelden trends die worden gesignaleerd vraagstukken verzamelen voor de data-analist.
Onderzoek RIEC naar versterken informatiepositie	Naar aanleiding van dit onderzoek dat in april 2023 door het RIEC is uitgevoerd naar de informatiepositie van de	- Samen met het RIEC onderzoeken welke adviezen binnen de gemeente kunnen

gemeenten in de regio Rotterdam en hoe deze te versterken, kan het RIEC adviseren hoe de informatiepositie te versterken.

worden geïmplementeerd en hoe dit vorm te geven.

De samenwerking met interne en externe partners is op orde

Wat	Toelichting	Actie
Versterking samenwerking partners aanpak ondermijning	Om ondermijning aan te pakken, is samenwerking tussen verschillende disciplines nodig. Gemeenten hebben een regierol in deze aanpak. De juiste partners in het oog hebben en het op de hoogte zijn van eenieders mogelijkheden is daarbij van groot belang.	<ul style="list-style-type: none"> - Bij partners behoefte en mogelijkheden rondom de aanpak van ondermijning inventariseren bijv. inzet van de wijkkar van Woonkracht10, onderzoeken van mogelijkheden inzet Motus[8] of het organiseren van trainingen. - Verkenning mogelijkheden samenwerking politie en boa's. - Monitoren van samenstelling partners die een rol (kunnen) hebben in de aanpak.
Inzet PVO + KVO (ondernemers + bedrijven)	In het Platform Veilig Ondernemen (PVO) werken politie, justitie, gemeenten, brancheorganisaties en ondernemers samen aan de oplossing van veiligheidsproblemen. Door de inzet van preventieve en repressieve maatregelen wordt gewerkt aan een veilige omgeving voor ondernemer, personeel en klanten.	<ul style="list-style-type: none"> - Intensiveren en onderzoeken uitbreiding samenwerking met PVO of het KVO bijvoorbeeld op het gebied van bedrijventerreinen.
Samenwerking met andere gemeenten	Ondermijning trekt zich niets aan van gemeentegrenzen. Door samen te werken met omliggende gemeenten creëren wordt een gezamenlijk front gecreëerd tegen ondermijnende criminaliteit en wordt de slagkracht vergroot.	<ul style="list-style-type: none"> - Deelname werkgroep ondermijning Drechtsteden Buiten. Hierbij worden goede werkwijzen gedeeld (best practices) en worden gezamenlijk activiteiten verricht. - 6-wekelijks overleg voeren met regio gemeenten over ontwikkelingen rondom ondermijning.

We bestrijden samen met onze partners de schadelijke effecten van ondermijning

Wat	Toelichting	Actie
Structureel integrale controles	Samen met partners worden regelmatig integrale controles uitgevoerd. Deze controles worden uitgevoerd om een veilig(er) en eerlijk(er) ondernemersklimaat te creëren. Met deze controles wordt inzichtelijk welke bedrijven zich niet aan de regels houden en welke bedrijven dit juist wel doen. Door deze controles verbetert de gemeentelijke informatiepositie en kan worden gehandhaafd.	<ul style="list-style-type: none"> - 1 keer per kwartaal een integrale controle uitvoeren. - Inzetten en monitoren handhavingstraject indien nodig. - Inventariseren lijst te controleren bedrijven. - Verrichten van open bronnen onderzoek bij bedrijven.
Incidentele controles	Op basis van signalen is het niet altijd mogelijk te wachten op de volgende geplande controle en moet er sneller gehandeld worden. Indien een dergelijke situatie zich voordoet wordt incidenteel een controle gehouden. Deze controles kunnen plaatsvinden bij bedrijven maar kan ook in de vorm van een brp-controle plaatsvinden.	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren van incidentele controle(s) n.a.v. signalen.

[7] DRIOB: dynamisch regionaal integraal ondermijningsbeeld.

[8] Motus pakt vastgoedcriminaliteit aan in de regio Rotterdam. Binnen Motus werken verschillende overheidspartners samen om crimineel pandgebruik op te sporen en criminele sleutelfiguren aan te pakken.

ONDERMIJNING - plan van aanpak 2024

	Q1	Q2	Q3	Q4
 BEWISVOERDING	<ul style="list-style-type: none"> □ ONTWIKKELEN COMMUNICATIESTRATEGIE 	<ul style="list-style-type: none"> □ ONTWIKKELEN COMMUNICATIESTRATEGIE □ AANSLUITEN BIJ INTEGRALE WIJKAANPAK JONGE AANWAS □ DEELNAME ONTWIKKELING E-LEARNING PRECHTSTEDEN-BUITEN □ TRAINING MEDEWERKERS SIGNALLEN MENSENHANDEL 	<ul style="list-style-type: none"> □ DEELNAME VEILIGHEIDSDAG 	<ul style="list-style-type: none"> □ INZET PREVENTIE CRIMINELE INMENSING IN SPORTVERENIGINGEN
 WEERBAARHEID	<ul style="list-style-type: none"> □ NADERE AFGPRAKEN REGIONAAL CONTROLETEAM PROSTITUTIE □ INVENTARISATIE SLEUTELFIGUREN □ WEERBAARHEIDSSCAN PREBU (O-NETINS) 	<ul style="list-style-type: none"> □ ONTWIKKELEN EN INZETTEN SIGNAALKAARTEN MENSENHANDEL □ ACTUALISATIE KENNISNIVEAU SLEUTELFIGUREN □ VERKENNING INSTELLEN NACHTREGISTER JACHTHAVEN 	<ul style="list-style-type: none"> □ INZET ESCAPEBOOT JACHTHAVEN □ TRAINING LOKAAL TEAM INTEGRALE WIJKAANPAK 	<ul style="list-style-type: none"> □ WEERBAARHEIDSSCAN PREBU (I-NETINS)
 INFORMATIE	<ul style="list-style-type: none"> □ ONDERZOEK DIGITALE OPLOSSING INFORMATIEBEHEER □ OPVOLGING INFORMATIE RISICOMATRIX BEDRIJVENTERREINEN 2023 	<ul style="list-style-type: none"> □ IMPLEMENTATIE DIGITALE OPLOSSING INFORMATIEBEHEER □ DEELNAME DAAD - VEILIGHEIDSAVOND □ BEPALEN + VASTSTELLEN VERVOLG-STAPPEN LOKALE CRIMINOLOGISCHE ANALYSE 	<ul style="list-style-type: none"> □ START VERVOLGACTIES LOKALE CRIMINOLOGISCHE ANALYSE 	<ul style="list-style-type: none"> □ RISICOMATRIX BEDRIJVENTERREINEN 2024
 SAMENWERKING	<ul style="list-style-type: none"> □ INTENSIVEREN BESTAANDE SAMENWERKING (P.V.O. KV.O. BIZ) □ VOORZIENING REGIODEP (MENSENHANDEL) 	<ul style="list-style-type: none"> □ DEELNAME AAN BIT-CONTROLE IN PREBU VERBAND 	<ul style="list-style-type: none"> □ VERKENNEN MOGELIJKHEDEN SAMENWERKING MOTUS (VASTGOEDFRAUDE) 	<ul style="list-style-type: none"> □ DEELNAME AAN BIT-CONTROLE IN PREBU-VERBAND
 BESTRAFING	<ul style="list-style-type: none"> □ INTEGRALE CONTROLE UITVOEREN EN HANDHAVING INZETTEN 	<ul style="list-style-type: none"> □ IDEM 	<ul style="list-style-type: none"> □ IDEM 	<ul style="list-style-type: none"> □ IDEM